

ทักษะและเทคนิคการสอนวิชาภาษาต่างประเทศ
SKILLS AND TECHNIQUES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

¹สิทธิมนต์ ตีสันเทียะ และ ²เอกชัย ศรีบุรินทร์

¹Sitthimon Tisantia and ²Eakachai Sriburin

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

²Mahamakut Buddhist University, Thailand

²eakburin@gmail.com

Received: January 7, 2025; **Revised:** January 30, 2025; **Accepted:** March 2, 2025

บทคัดย่อ

การสอนเป็นศิลปะที่ครูทุกคนสามารถพัฒนาทักษะการสอนของตัวเองให้ดีขึ้นได้ หรือแม้แต่ครูที่มีพรสวรรค์ในการสอนอยู่แล้วก็ยังสามารถพัฒนาทักษะทางการสอนของตัวเองได้อีกเช่นกัน ทักษะการสอนที่ครูควรจะมีเพื่อให้เกิิดการพัฒนาได้แก่ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการอธิบายและยกตัวอย่าง ทักษะการสรุปบทเรียน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้สื่อการสอน ทักษะทั้งหมดจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและอาศัยซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อนำเข้าสู่บทเรียน ครูอาจจะใช้คำถามและสื่อการสอนบางอย่างประกอบ พร้อมทั้งมีการสร้างความสนใจร่วมด้วยหรือในขณะที่อธิบายและยกตัวอย่าง ครูอาจจะใช้คำถาม สื่อการสอน พร้อมทั้งสร้างความสนใจและมีการเสริมแรงร่วมด้วย ตลอดจนมีการสรุปบทเรียนเป็นระยะๆ เป็นต้น ดังนั้น ทักษะการสอนทักษะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ เพื่อเสนอเนื้อหาและพัฒนาความคิด สติปัญญาและพฤติกรรมของผู้เรียน

คำสำคัญ : เทคนิคการสอน, ภาษาต่างประเทศ

¹ อาจารย์, สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Abstract

Teaching is an art in which all teachers can continually improve their instructional skills. Even teachers who possess a natural aptitude for teaching can further develop their pedagogical competencies. Essential teaching skills that should be practiced for professional development include lesson introduction skills, explanation and exemplification skills, lesson summarization skills, questioning skills, attention-stimulating skills, reinforcement skills, and the effective use of instructional media. All teaching skills are interrelated and mutually dependent. For example, during lesson introduction, teachers may employ questioning techniques and instructional media while simultaneously stimulating learners' interest. Likewise, when explaining concepts and providing examples, teachers may integrate questioning, instructional media, attention-stimulating strategies, and reinforcement. Periodic lesson summarization may also be incorporated throughout instruction. Therefore, all teaching skills are of equal importance and share a common objective: to present content effectively and to foster learners' cognitive development, intellectual growth, and behavioral development.

Keywords: Teaching techniques, foreign language

บทนำ

ทักษะและเทคนิคการสอนภาษาต่างประเทศ เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนที่สำคัญ การสอนเป็นศิลปะ ครูทุกคนสามารถพัฒนาทักษะการสอนของตนเองให้ดีขึ้นได้ หรือแม้แต่วรรคครูที่มีพรสวรรค์ในการสอนอยู่แล้วก็ยังสามารถพัฒนาทักษะทางการสอนของตนเองได้อีกเช่นกัน ทักษะการสอนที่ครูควรจะมีก็เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้แก่ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการอธิบายและยกตัวอย่าง ทักษะการสรุปบทเรียน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้สื่อการสอน

ทักษะทั้งหมดจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและอาศัยซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อนำเข้าสู่บทเรียน ครูอาจจะใช้คำถามและสื่อการสอนบางอย่างประกอบ พร้อมทั้งมีการสร้างความสนใจร่วมด้วยหรือในขณะที่อธิบายและยกตัวอย่าง ครูอาจจะใช้คำถาม สื่อการสอน พร้อมทั้งสร้างความสนใจและมีการเสริมแรงร่วมด้วย ตลอดจนมีการสรุปบทเรียนเป็นระยะๆ เป็นต้น ดังนั้น ทักษะการสอนทักษะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ เพื่อเสนอเนื้อหาและพัฒนาความคิด สติปัญญา และพฤติกรรมของผู้เรียน

ดังนั้นในบทเรียนนี้ จึงได้กล่าวถึง ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการอธิบายและการสรุปบทเรียน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้สื่อการสอน และเทคนิคการสอนภาษาต่างประเทศ ตามรายละเอียดดังนี้

ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียนให้มีส่วนต่อบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน ผู้เรียนรู้ว่าจะเรียนเรื่องอะไรโดยที่ครูทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน ผู้เรียนรู้ว่าจะเรียนเรื่องอะไรโดยที่ครูไม่ต้องบอกโดยตรง และผู้เรียนยังสามารถนำความรู้เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ได้อย่างถูกต้อง

1. โอกาสที่จะนำเข้าสู่บทเรียน

ครูจะใช้ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียนได้ในหลายโอกาส ดังต่อไปนี้

- 1) เมื่อเริ่มเรื่องหรือเริ่มบทเรียนใหม่ เพื่อโยงเข้าสู่เรื่องที่สอน
- 2) เมื่อจะมอบหมายการบ้านหรือการทำงาน เพื่อแนะนำวิธีการทำงานนั้น
- 3) เมื่อเตรียมการอภิปรายเพื่อแนะนำให้ผู้เรียนดำเนินการได้ตรงตามเป้าหมาย
- 4) ก่อนที่จะให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์ ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ ฟังวิทยุและเทปเพื่อแนะนำให้

ผู้เรียนจับประเด็นของเรื่องที่ดูหรือฟังนั้นได้

2. วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน

วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนอาจทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาบทเรียน เช่น

- 1) การสนทนาซักถาม : ครูจะใช้การซักถามเมื่อเริ่มบทเรียนได้หลายรูปแบบ
  - ซักถามเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนให้เข้ากับเรื่องที่จะสอน
  - ทายปัญหาที่คำตอบของปัญหาจะโยงไปสู่บทเรียน
  - ถามความรู้เดิมที่ผู้เรียนเคยเรียนมาแล้วเพื่อโยงเข้าสู่เรื่องที่ผู้เรียนกำลังจะเรียน

ใหม่

2) การใช้สื่อการสอน เช่น การให้ดูรูปภาพแล้วมีการสนทนากันระหว่างครูและผู้เรียนเกี่ยวกับรูปภาพเพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน

3) การเล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าเหตุการณ์ เล่าสถานการณ์ เพื่อโยงประเด็นของเรื่องเข้าสู่บทเรียน

4) การแสดง เช่น ครูให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติหรือร้องเพลง แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันจับประเด็นของเรื่องเพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน

5) การสาธิต และการลงมือทำ เช่น ครูให้ผู้เรียนลองจับซีฟเจอร์และนับจำนวนครั้งที่ซีฟเจอร์ต้นภายในเวลาที่ครูกำหนด

6) การเชื่อมโยงประสบการณ์ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่ไกลตัว

3. ข้อควรคำนึงในการนำเข้าสู่บทเรียน

1) ครูควรศึกษาเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเรียนให้เข้าใจชัดเจนก่อน จึงตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน

2) ครูควรศึกษาความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย เพื่อจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้น่าสนใจ

3) ครูควรศึกษารายละเอียดของกิจกรรมบางอย่างที่จะใช้นำเข้าสู่บทเรียนให้ดีกว่าก่อนที่จะใช้ เช่น เมื่อจะใช้เรื่องเล่า นิทาน เพลง ภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือเทปเสียง เป็นต้น (นิรมล ศตวุฒิ, ศักดิ์ศรี ปาณะกุลและระวีวรรณ ศรีครามครัน, 2543:123)

ทักษะการอธิบายและการสรุปบทเรียน

1. การอธิบายและยกตัวอย่าง

1.1 ความสำคัญของการอธิบาย

การอธิบายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอนทุกวิชาและทุกรูปแบบ เนื่องจาก

- (1) เป็นสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน
- (2) ช่วยให้ผู้เรียนสนุกและเพลิดเพลินกับบทเรียน
- (3) ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระของบทเรียนและนำไปใช้ได้

ในบทเรียนบางเรื่อง การอธิบายเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจชัดเจนครูจำเป็นต้องยกตัวอย่างประกอบเพื่อนำให้บทเรียนนั้นเป็นรูปธรรมกระจ่างชัดขึ้น

1.2 แนวทางในการอธิบายและยกตัวอย่าง

แนวทางที่ควรปฏิบัติเพื่อให้การอธิบาย การยกตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

(1) น้ำเสียงชัดเจนแจ่มใส ใช้น้ำเสียงและจังหวะการพูดได้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน

(2) เลือกใช้คำพูดกะทัดรัด คำพูดและตัวอย่างต้องสอดคล้องกับวัย ความรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ และสภาพแวดล้อมของผู้เรียน

(3) เลือกใช้คำพูดและตัวอย่างเหมาะสมและตรงตามประเด็นของเนื้อเรื่อง

(4) คำอธิบายต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหา อธิบายจากสิ่งที่ยากหรือเป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่ยากหรือที่มีความเป็นนามธรรม โดยมีตัวอย่างประกอบ

(5) การยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายโดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมจะช่วยให้การอธิบายชัดเจนและทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำเนื้อหาบทเรียนได้มากและนานขึ้น

(6) คำอธิบายและตัวอย่างของครูควรแตกต่างจากคำอธิบายและตัวอย่างที่ปรากฏในตำราหรือหนังสือเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กว้างขวางขึ้นและไม่เบื่อหน่าย

(7) ควรมีการสรุปสาระสำคัญของสิ่งที่อธิบายไปแล้วเป็นระยะๆ

1.3 การสรุปบทเรียน

1) ความสำคัญของการสรุปบทเรียน คือ

(1) ช่วยให้ผู้เรียนได้รวบรวมสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนได้ถูกต้องจากข้อมูลข้อเท็จจริง และประสบการณ์ที่ได้เรียนไป

(2) ช่วยให้ผู้เรียนจับใจความสำคัญของเนื้อหาแต่ละตอนได้ถูกต้องและรวดเร็ว

(3) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เพิ่งเรียนใหม่ไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมได้

2) โอกาสที่จะสรุปบทเรียน การสรุปบทเรียนสามารถกระทำได้ 2 ระยะ คือ

(1) สรุปสาระสำคัญเมื่อการเรียนการสอนเนื้อหาแต่ละตอนจบลง

(2) สรุปสาระสำคัญตอนสุดท้ายเมื่อการเรียนการสอนจบลงท้ายชั่วโมงเรียน

3) รูปแบบการสรุปบทเรียน การสรุปบทเรียนมี 2 ลักษณะ คือ

(1) สรุปความรู้ หมายถึง การสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนได้รวบรวมไว้อย่างถูกต้อง

(2) สรุปเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ หมายถึง การสรุปความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้วให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

4) วิธีการสรุปบทเรียน

การสรุปบทเรียนอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งครูควรใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสรุปบทเรียนที่อาจทำได้มี ดังนี้

(1) การถามคำถามนำเพื่อให้ผู้เรียนตอบในประเด็นที่จะเป็นข้อสรุปสาระสำคัญของบทเรียน

(2) การใช้สื่อการสอนประกอบการสรุปบทเรียน เช่น ให้ผู้เรียนเรียงภาพแสดงขั้นตอนการผลิตน้ำมันถั่วเหลือง หลังจากที่ครูสาธิตและอธิบายแล้ว

(3) การสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนสรุปบทเรียนให้สอดคล้องกับเรื่องที่ได้เรียนไปแล้ว เช่น เมื่อเรียนเรื่องความรอบคอบไปแล้ว ครูเล่าสถานการณ์ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปว่าใครบ้างในสถานการณ์นั้นเป็นคนที่มีความรอบคอบและความรอบคอบหมายถึงอะไร

(4) การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย หรือการทำรายงานเกี่ยวกับสาระสำคัญของเนื้อหาบทเรียน

ทักษะการใช้คำถาม

1. ความสำคัญของการใช้คำถาม

การใช้คำถามในการเรียนการสอน มีความสำคัญดังนี้

- 1) ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาบทเรียนได้
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดในเชิงสร้างสรรค์ และมีการอภิปรายต่อเนื่อง
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างมีระบบ

2. ประเภทของคำถาม

ประเภทของคำถามที่ใช้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1) คำถามพื้นฐาน ได้แก่ คำถามที่ถามความจำและการสังเกต เช่น เห็นอะไรในภาพนี้บ้าง ใครค้นพบข้อขัดแย้งกันโรคพิษสุนัขบ้า คำนี้แปลว่าอะไร เป็นต้น

2) คำถามคิดค้นหรือรวบรวมความคิด ได้แก่ คำถามที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดค้นหาคำตอบด้วยตนเองโดยอาศัยความรู้พื้นฐานมาแปลความ ตีความ และขยายความ เช่น ข้อความที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอะไร (คำถามแปลความ) ทำไมผู้แต่งกลอนบทนี้จึงเปรียบผู้หญิงกับดอกกุหลาบ (คำถามตีความ) ถ้าเราประมาท จะเกิดผลอย่างไรบ้าง (คำถามขยายความ)

3) คำถามขยายความคิด ได้แก่ คำถามที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ใช้ความคิดและแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจจะเป็นคาดคะเน การวางแผน การวิจารณ์ และการประเมินค่า ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเช่นกัน เช่น ถ้าญี่ปุ่นชนะสงครามโลกครั้งที่สอง สถานการณ์ในประเทศไทยจะเป็นอย่างไร (คำถามคาดคะเน) ทำอย่างไรเราจึงจะช่วยกันบรรเทาภัยไม่ให้คนไทยติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้น (คำถามวางแผน)

นักเรียนคิดว่าสภาพของกรุงเทพมหานครเหมาะสมที่จะเป็นเมืองท่องเที่ยวหรือไม่ (คำถามวิจารณ์)

นักเรียนชอบอยู่ในกรุงเทพฯ หรือในจังหวัดอื่น เพราะเหตุใด (คำถามประเมินค่า)

3. ลักษณะของคำถามที่ดี ดังนี้

1) ควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและเราให้หาคำตอบ เช่น แทนที่จะถามว่า “ภาพนี้ชื่ออะไร” อาจถามว่า “ใครจะบอกชื่อภาพนี้ได้ไหม”

2) เป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผล เปรียบเทียบและประเมินค่า นอกเหนือจากการถามความรู้และข้อเท็จจริงพื้นฐาน

3) เป็นคำถามที่มีความยากง่ายเหมาะกับระดับของผู้เรียน

4) ข้อความที่ชี้ตั้งคำถามต้องชัดเจน กะทัดรัด และไม่กำกวม

4. แนวทางการใช้คำถาม

การใช้คำถามให้มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

1) ควรถามคำถามก่อนที่จะเรียกผู้เรียนคนใดคนหนึ่งตอบ เพื่อให้ทุกคนได้คิดหาคำตอบก่อน

2) มีการหยุดหรือทอดระยะชั่วคราวหนึ่งหลังคำถามประมาณ 5 วินาที ถ้าคำถามที่เป็น การคิดวิจารณ์จะใช้เวลามากกว่านี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดก่อนตอบ นอกจากนี้ ครูควรเลี่ยง การรีบตอบคำถามเสียเองเมื่อผู้เรียนยังคิดคำตอบไม่ออกในทันทีทันใด

3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามอย่างทั่วถึงกัน ไม่ควรปล่อยให้คนใดคนหนึ่งหรือ สองสามคนชิงตอบตลอดเวลา

4) พยายามหลีกเลี่ยงการถามซ้ำคำถามเดิมหลายๆ ครั้ง ถ้าผู้เรียนตอบคำถามใดไม่ได้ ครูควรเปลี่ยนลักษณะคำถาม หรือเปลี่ยนคำพูดใหม่ หรืออธิบายเพิ่มเติม คำถามบางประเภทไม่ควรจะเคี่ยวเข็ญให้ตอบทุกคนทั้งห้อง

5) ควรแนะนำผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วมาช่วยในการตอบคำถาม

6) เวลาตอบคำถามในชั้นเรียน ควรให้ผู้เรียนตอบในลักษณะที่พูดกับเพื่อนทั้งชั้นไม่ใช่ พูดกับครูคนเดียว

7) ใช้คำถามหลายๆประเภททั้งคำถามที่ถามข้อเท็จจริง ความเข้าใจให้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า รวมทั้งคำถามให้แสดงความคิดเห็น เจตคติ และค่านิยม

8) หลีกเลี่ยงคำถามตอบรับ หรือปฏิเสธอย่างเดียว ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ถามต่อว่า “ทำไมจึงคิดเช่นนั้น” นักเรียนรู้ได้อย่างไรว่า เป็นเช่นนั้น

9) ควรเสริมกำลังใจเมื่อผู้เรียนตอบแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนพยายามคิดค้นคำตอบและปรับปรุงคำตอบให้ดีขึ้นต่อไป

ทักษะการเฝ้าความสนใจ

1. จุดมุ่งหมายของการเฝ้าความสนใจ

การเฝ้าความสนใจมีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1) กระตุ้นความสนใจในการเรียนของผู้เรียน ไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

2) ช่วยให้ผู้นติดตามกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา

3) ช่วยให้ผู้เรียนเต็มใจร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2. วิธีการสร้างความสนใจ

การสร้างความสนใจจะต้องทำเป็นระยะๆ ตลอดเวลาตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน ชั้นสรุปและแม้แต่การฝึกปฏิบัติ จนกระทั่งสิ้นสุดการเรียนการสอน การสร้างความสนใจอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) การใช้ถ้อยคำและน้ำเสียง เช่น ครูเน้นเสียงเมื่อพูดถึงเนื้อหาสำคัญ ใช้เสียงสูงต่ำบ้างตามความหมายของเรื่อง

2) การใช้ท่าทางประกอบ

- การใช้สีหน้าและอาการ เช่น ครูยิ้ม สายหน้า โบกมือ ชี้ เป็นต้น

- การเคลื่อนไหวที่มีจุดมุ่งหมาย เช่น ครูเดินไปหยิบอุปกรณ์ เดินดูผู้เรียนฝึก

ปฏิบัติ

- การนิ่ง เช่น ครูยืนเฉยเมื่อผู้เรียนไม่ฟังครูอธิบาย เพื่อเตือนให้ผู้เรียนหยุด

กระทำการที่ไม่เหมาะสม

- การใช้ท่าทางประกอบการเล่าเรื่องให้เห็นจริงจังกไปกับเนื้อเรื่องที่กำลังสอน

- การนำผู้เรียนให้แสดงท่าทาง เช่น แสดงกิริยาเลียนแบบ ปรบมือตามจังหวะ

3) การสนทนาซักถาม

- การตั้งปัญหาถามจากเนื้อเรื่อง หรือจากสื่อการสอน เช่น ภาพ แผนภูมิ

- การซักถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผู้เรียน

- การให้ผู้เรียนหาคำตอบจากสถานการณ์สมมติ

- การถามคำถามให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

- การอภิปรายผลของการสาธิต ทดลอง

- การตั้งปัญหาจากการลงมือทำ เช่น ทดลอง

4) การแสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่อง ซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้แสดง หรือครูและผู้เรียนร่วมกันแสดง

5) การสาธิต และการทดลอง จะช่วยทั้งสร้างความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง

6) การเล่าเรื่อง หรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียน

7) การใช้เกมส์และเพลงประกอบเนื้อหาบทเรียน (Clark, Leonard H. and Irving S.

Starr.1981:129)

ทักษะการเสริมกำลังใจ

1. ความสำคัญของการเสริมกำลังใจ

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน
- 2) สร้างความเชื่อมั่นในตัวเองแก่ผู้เรียน มีความกล้าที่จะตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะค้นคว้าหาความรู้ต่อไป ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างควมพึงพอใจในการเรียนได้อย่างถาวร

2. ประเภทของการเสริมกำลังใจ

การเสริมกำลังใจมี 2 ประเภท คือ

1) การเสริมกำลังใจจากความต้องการภายในของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนรักการอ่าน เนื่องจากการอ่านทำให้เพลิดเพลิน ผู้เรียนชอบออกกำลังกายเพราะออกกำลังกายแล้วทำให้รู้สึกสดชื่นกระฉับกระเฉง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเสริมกำลังใจจากภายในนี้อาจจะเกิดขึ้นเองได้อาจจำเป็นต้องอาศัยการเสริมกำลังใจจากภายนอกเข้าช่วย

2) การเสริมกำลังใจจากภายนอก ซึ่งจะปรากฏควบคู่กับพฤติกรรมที่ถูกต้องของผู้เรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) การเสริมกำลังใจด้วยวาจา ได้แก่ การที่ครูกล่าวคำชมเชยเมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมตามที่ครูคาดหวัง เช่น ครูอาจชมว่า ดี ดีมาก ใช้ได้ ถูกต้อง เก่งมาก เป็นคำถามที่ดี เป็นความคิดที่หลักแหลม เป็นต้น โดยครูจะเลือกใช้คำชมเชยให้เหมาะสมกับโอกาสสถานการณ์ และลักษณะความยากง่ายของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดง

(2) การเสริมกำลังใจด้วยทาทาง เช่น ครูยิ้ม พยักหน้า ใช้สายตาแสดงสนใจให้เพื่อนในชั้นปรบมือให้

(3) การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัลตามโอกาสที่เหมาะสม

(4) การเสริมกำลังใจด้วยการให้สัญลักษณ์ เช่น นำผลงานที่ดีแสดงไว้บนป้ายประกาศ

(5) การเสริมกำลังใจด้วยการให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง เช่น การจดบันทึกผลงานที่ได้ทำสำเร็จแล้ว

3. ข้อควรคำนึงถึงในการที่ครูจะเสริมกำลังใจแก่ผู้เรียน

- 1) ผู้เรียนควรได้รับการเสริมกำลังใจทันทีเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ดีหรือถูกต้อง
- 2) วิธีเสริมกำลังใจที่ครูใช้ควรสอดคล้องกับพฤติกรรมและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3) ครูไม่ควรใช้คำชมที่เกินความจริง เพราะคำชมจะไร้ความหมายและผู้เรียนขาดศรัทธา

4) ครูไม่ควรใช้วิธีเสริมกำลังใจซ้ำๆกันอยู่เสมอ

5) ครูควรหาโอกาสเสริมกำลังใจให้ทั่วถึงกัน เช่น ผู้เรียนที่เรียนอ่อนอาจไม่สามารถทำอะไรได้ถูกต้องเท่ากับผู้เรียนที่เก่ง ครูอาจถามคำถามหรือมอบงานที่ง่ายกว่าให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อนแล้วให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนทำถูกต้อง

ทักษะการใช้สื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ กิจกรรม หรือสิ่งอื่นใดก็ตาม ที่ผู้สอนนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนชัดเจน เกิดการเรียนรู้และจดจำได้

1. ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน

- 1) ใช้ให้บทเรียนมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น
- 2) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจที่แจ่มแจ้ง
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน และเกิดความริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์กว้างขวางและจดจำได้นาน

2. ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

- 1) สื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ วารสารหรือเอกสารสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ
- 2) วัสดุของจริง
- 3) วัสดุจำลองหรือวัสดุประดิษฐ์ เช่น ของจำลองจากของจริงทุกชนิด บัตรคำแถบประโยค กระดาษแผ่น กระดานดำ กระดานกราฟ แผ่นที่ รูปภาพ ภาพโปสเตอร์ ฯลฯ
- 4) วัสดุสิ้นเปลือง เช่น สารเคมี
- 5) วัสดุและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เช่น เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ เครื่องเล่นเทป เครื่องโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ฯลฯ
- 6) กิจกรรม เช่น การอภิปราย ทดลอง สาธิต เล่าเรื่อง เกมส์ ฯลฯ

3. หลักการเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอน

- 1) สื่อการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและระดับความรู้ตลอดจนวัยของผู้เรียน
- 2) ปริมาณสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่มากจนเกินความจำเป็น
- 3) สื่อการเรียนการสอนต้องมีความประหยัดทั้งราคา เวลาที่ใช้ในการจัดเตรียมและเวลาที่ใช้ พร้อมทั้งเกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ด้วย
- 4) สื่อการเรียนการสอนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ต้องมีขนาดใหญ่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
- 5) สื่อการเรียนการสอนที่เป็นกิจกรรมต้องมีการเตรียมการก่อนใช้อย่างรอบคอบ
- 6) การใช้สื่อการเรียนการสอนต้องเป็นไปอย่างคล่องแคล่ว เรียงลำดับก่อนหลังตามเนื้อหาบทเรียน
- 7) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงกันในขณะที่ใช้สื่อการเรียนการสอน
- 8) การใช้กระดานดำเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรปฏิบัติดังนี้
  - (1) กระดานดำที่มีความยาวมาก ควรแบ่งเป็น 2 หรือ 3 ส่วน ตามความเหมาะสม
  - (2) เขียนหัวเรื่องหรือชื่อเรื่องตรงกลางส่วนที่แบ่งไว้
  - (3) เขียนจากซ้ายไปขวา และเรียงกันเป็นเส้นตรง ไม่โค้งไปคดมา
  - (4) ขณะเขียน ควรยืนห่างจากกระดานดำในระยะพอที่จะเหยียดแขนตรงไปข้างหน้าพอสบาย และไม่ยื่นบังข้อความ
  - (5) ตัวอักษรหรือภาพวาดบนกระดานดำควรมีขนาดใหญ่พอที่ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนมองเห็นได้ชัด
  - (6) การติดแผ่นภูมิ แผนที่ หรือภาพบนกระดานดำ ต้องจัดทำอย่างมีระเบียบ และติดให้สูงพอเหมาะที่ผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนมองเห็นทั่วกัน
  - (7) ขณะอธิบายข้อความที่เขียนบนกระดานดำ ควรใช้ไม้ชี้ที่มีขนาดยาวพอ ควรชี้ไปที่ข้อความ เพื่อไม่ให้ตัวครูบังข้อความ (Davis, Ivor K.1981 :131)

เทคนิคการสอนภาษาต่างประเทศ

การสอนเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างมาก ต้องใช้ทั้งพลังความคิดและพลังกายในการที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอนที่ประสบความสำเร็จ อาจจะได้เกิดได้โดยอาศัยวิธีการและกระบวนการหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะ

จะโดยการใช้คำพูด หรือใช้สื่อการเรียนการสอน เช่น เกมส์ ภาพยนตร์ วิดีโอ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เข้าช่วย และยังคงอาศัยเทคนิคบางประการที่จะช่วยเสริมสร้างความสำเร็จอีกด้วย

นอกเหนือจากการมีความรู้เนื้อหาวิชาที่สอน มีความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน และมีทักษะการสอนที่ดีแล้วครูทุกคนจะต้องมีเทคนิคการสอนที่ดีด้วยจึงจะประสบความสำเร็จในการสอนเทคนิคที่ครูควรมีนั่น มีดังนี้ (Esler, William K. and Philip Sciortino.1991:113)

1. การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสอน

ครูทุกคนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการสอนเป็นทั้งศาสตร์ (science) และศิลป์ (art) ในแง่ของความเป็นศาสตร์นั้น หมายถึง ครูจะต้องมีความรู้เนื้อหาวิชา มีการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ สามารถสอนได้เป็นขั้นตอน วิเคราะห์ความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็น สร้างและใช้สื่อการเรียนการสอนรวมทั้งประเมินผลการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ จะต้องสามารถทำสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งที่ย่าง ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้เป็นที่เข้าใจได้ ซึ่งความเป็นศาสตร์ของการสอนนี้เป็นการตอบคำถามว่า ครูจะต้องทำอะไร จะสอนอย่างไร และมีเทคนิคการสอนหลักอะไรบ้าง ส่วนในแง่ของความเป็นศิลป์นั้น หมายถึง การที่ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่นท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ นำสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้ามาใช้ประโยชน์และเอื้ออำนวยให้การสอนน่าสนใจและประสบความสำเร็จ คำนี้ถึงจิตใจของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียน สามารถที่จะทิ้งเทคนิคการสอนหลักไปบ้างในบางครั้งและประยุกต์เทคนิคการสอนที่เห็นว่าเหมาะสมมาใช้แทน ซึ่งครูที่จะมีศิลป์ในการสอนได้ต้องอาศัยประสบการณ์ ไม่สามารถบอกกันได้ ครูที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จะประสบความสำเร็จในการสอน

2. การแสดงบทบาทได้หลายบทบาทในการสอน

การสอนมีความใกล้เคียงกับงานการแสดง ครูจะต้องสามารถปฏิบัติตัวได้หลายบทบาท คล้ายกับนักแสดงที่จะต้องแสดงได้หลายบทบาท ครูเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดทักษะและประสบการณ์ ปลูกฝังเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน บางครั้งเป็นผู้นำในการเรียนการสอนในขณะที่บางครั้งต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้ร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียน เป็นทั้งผู้นำ ผู้ตาม ผู้จูงใจ บางเวลาเป็นนักเล่าเรื่อง นักคิดค้นสร้างสรรค์ นักจัดสถานการณ์ นักออกแบบ เป็นต้น ไม่ว่าครูจะอยู่ในบทบาทใดก็ตามในขณะที่สอน ครูจะต้องมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งความเชื่อมั่นจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีการเตรียมการและการฝึกซ้อมเช่นเดียวกับการแสดงละคร ครูต้องเตรียมการสอน ฝึกใช้วิธีสอน และเต็มใจที่จะประเมินผลตนเอง เพื่อให้เกิดความมั่นใจในขณะที่ปฏิบัติการสอนจริงและเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดหรือไม่เกิดความผิดพลาดเลย

3. การจัดการสถานการณ์การเรียนรู้

ครูมักจะมีบทบาท 2 บทบาทคือ การจัดการและการจัดกระทำ การจัดการ (managing) หมายถึง การจัดการสถานการณ์การเรียนรู้ การจัดกระทำ (operating) หมายถึง การให้เนื้อหาการเรียนรู้ ถ้าครูออกแบบจัดสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์การเรียนรู้โดยมีการวางแผน การตัดสินใจ และให้นักเรียนได้มีโอกาสลงมือทำกิจกรรม นั่นคือครูเป็นนักจัดการ แต่ถ้าครูบรรยายหรืออธิบายเนื้อหาความรู้ นั่นคือครูเป็นผู้จัดกระทำ ดังนั้น หลักการที่ควรยึดถือก็คือ ต้องใช้การจัดการมากกว่าการจัดกระทำ

หน้าที่ที่ครูควรทำให้การจัดการ คือ วางแผน การดำเนินงานและประเมินการวางแผนช่วยทำให้ครูได้มีโอกาสคิดก่อนลงมือทำหรือลงมือสอน ในขั้นวางแผนนี้ครูจะต้องกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอนและตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการอะไรที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์ ทั้งนี้ความสำเร็จในการสอนขึ้นอยู่กับวางแผนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการดำเนินงานเป็นการนำแผนที่เตรียมการไว้มาปฏิบัติให้บรรลุจุดประสงค์ สำหรับการนำนั้น หมายถึงการที่ครูตั้งใจ กระตุ้นและเร้าผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนได้รับการจูงใจ กระตุ้นและเร้าเป็นอย่างดีเขาจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อครูได้วางแผนแล้วนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งการนำผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แล้วครูจะต้องประเมินว่าการวางแผน การดำเนินงาน และการนำที่ได้ทำไปแล้วนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ นั่นคือ บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ มีอะไรที่ต้องปรับปรุงบ้าง

4. การตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน

เมื่อครูต้องเป็นนักจัดการมากกว่านักจัดกระทำ ทุกขั้นตอนของการจัดการต้องมีการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็น การตัดสินใจเลือกวิธีสอน เลือกสื่อการสอน หรือเลือกว่าประเด็นใดสำคัญควรเน้นบ้าง และในการตัดสินใจบางครั้งต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างมาก เช่น จะจัดกลุ่มนักเรียนหรือจัดที่นั่งอย่างไรจึงจะทำให้กิจกรรมที่วางแผนไว้ให้นักเรียนทำประสบความสำเร็จ ครูที่เป็นนักจัดการจะต้องตัดสินใจเลือกที่จะทำอะไร ใครจะเป็นคนทำ และจะอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ บางครั้งยังจะต้องตัดสินใจว่าทำไมจึงต้องทำอย่างนั้น การตัดสินใจทุกครั้งมีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อเนื่องกัน และในบางครั้งอาจจะเป็นการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ได้เลือกตัดสินใจไปแล้วก็ได้ การตัดสินใจอาจจะเริ่มจากการหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงก็ได้หรือจะเริ่มจากความคิดเห็นที่ได้มีการคิดอย่างรอบคอบแล้วก็ได้

5. การสอนให้เกิดการเรียนรู้รอบ

การสอนที่ดีที่สุดสอนให้ผู้เรียนเกิดการรู้รอบ (mastery learning) ต้องมีการสอนซ่อมเสริมช่วยด้วยจนกระทั่งผู้เรียนเกิดการรู้รอบ นั่นคือให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับความรู้และมีทักษะอย่างเพียงพอ เกณฑ์ที่จะแสดงว่าผู้เรียนเกิดการรู้รอบ ก็คือ ร้อยละ 90 ของผู้เรียนสามารถ

บรรลุจุดประสงค์ได้ร้อยละ 90 ของจุดประสงค์ทั้งหมดภายในเวลาไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งหมายความว่านักเรียนส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จเกือบตลอดเวลา

6. การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้อง ประสิทธิภาพ (effectiveness) หมายถึง การทำสิ่งที่ถูกต้อง ครูที่มีประสิทธิภาพ คือ ครูที่ทำงานต่างๆได้ถูกต้องเหมาะสม มีการเตรียมการอย่างดีในการสอน วางแผนจัดชั้นเรียนอย่างรอบคอบ บุคลิกภาพในการสอน เช่น น้ำเสียงและท่าทางดี ถามคำถามที่เร้าให้ผู้เรียนตอบได้ ใช้วิธีสอนที่มีการเตรียมการอย่างดี ใช้สื่อการสอน ให้แบบฝึกหัดและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ รู้จักผู้เรียนทุกคน และติดตามประเมินผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้แสดงว่าครูมีการจัดดำเนินงานเป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ แต่สิ่งเหล่านี้ก็ยังมีข้อเครื่องประกันได้ว่าครูคนนี้จะเป็นผู้ที่มีประสิทธิผล เพราะประสิทธิผลมิได้ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการสอน แต่ขึ้นอยู่กับที่ครูและผู้เรียนมีบทบาทและหน้าที่ต่อกัน ครูต้องจัดการสถานการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและผู้เรียนจะต้องบรรลุผลสำเร็จจนเกิดการรู้รอบ จึงจะเกิดประสิทธิผล ดังนั้น ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นต่อเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดสอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียนและมีความผสมผสานกันโดยทั้งครูและนักเรียนจะต้องมีทักษะเบื้องต้นต่อไปนี้ จึงจะมีประสิทธิผล

- 1) ครูจะต้องไวต่อการรับรู้ความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนก็ต้องไวต่อการรับรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัด
- 2) ทั้งสองฝ่ายสามารถวินิจฉัยได้ว่า การที่จะรู้รอบได้นั้นต้องอาศัยอะไรบ้าง และต้องทำอะไรบ้าง
- 3) ครูต้องเป็นผู้ชำนาญในการเลือกวิธีสอนที่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติโดยสามารถแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าที่ไม่คาดหมายมาก่อนได้ ในขณะที่ผู้เรียนก็สามารถเลือกวิธีเรียนได้ถูกต้องและเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนได้ (Hammmer, Jeremy.1986 :115)

7. การเลือกวิธีสอน

เกณฑ์ที่จะพิจารณาเลือกวิธีสอน มี 2 ประการหลัก คือ

- 1) ข้อกำหนดของกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ หมายความว่า กิจกรรมบางกิจกรรมต้องอาศัยข้อกำหนดที่แตกต่างออกไป เช่น บางกิจกรรมต้องมีการปฏิบัตินอกสถานที่ บางกิจกรรมต้องการผู้ช่วยสอนหลายคน บางกิจกรรมผู้เรียนต้องทำตามลำพัง ในขณะที่บางกิจกรรมต้องจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ เป็นต้น ดังนั้น ต้องเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับข้อกำหนดของแต่ละกิจกรรม

2) ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นผู้ที่จะต้องทำกิจกรรมเหล่านั้นให้ได้ นอกจากนี้ ผู้เลือกอาจจะใช้เกณฑ์อื่นประกอบในการเลือกอีกก็ได้ นั้น ต้องพิจารณาว่าผู้เรียนต้องการสถานการณ์การเรียนรู้อย่างไร เช่น บางกลุ่มชอบเรียนในกลุ่มเล็ก บางกลุ่มไม่ชอบเรียนโดยที่ครูเป็นผู้บอก บางกลุ่มชอบเรียนจากประสบการณ์ บางกลุ่มชอบเรียนจากสภาพการณ์จริง บางกลุ่มชอบทำงานเดี่ยว เป็นต้น

8. เทคนิคการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้

โดยปกติ บทเรียนจะสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ (knowledge lesson) กับบทเรียนที่เป็นทักษะ (skill lesson) ในการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ อาจแบ่งเวลาในการสอนแต่ละส่วนได้ดังนี้คือ นำเข้าสู่เรื่องประมาณร้อยละ 10 ของเวลาเรียนบทเรียนนั้นทั้งหมด ใช้เวลาพัฒนาเนื้อหาความรู้ประมาณร้อยละ 65 และเวลาประมาณร้อยละ 25 เป็นเวลาที่ใช้ในการสรุปและเชื่อมโยงกับการนำไปใช้

9. เทคนิคการสอนบทเรียนที่เป็นทักษะ

ในการสอนบทเรียนที่เป็นทักษะ จะมีการแบ่งเวลาที่แตกต่างไปจากการแบ่งเวลาในการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ คือ ประมาณร้อยละ 15 ของเวลาเรียนทั้งหมดจะใช้ในการแนะนำทักษะที่จะให้ผู้เรียนได้รับ เป็นการนำเสียก่อน เวลาประมาณร้อยละ 25 ใช้สำหรับการสาธิตทักษะ ซึ่งอาจจะเป็นครูสาธิตเองหรือผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่ครูเชิญมาก็ได้ และเวลาประมาณร้อยละ 60 เป็นเวลาที่ใช้ในการฝึกฝนภายใต้การแนะนำของครู

10. เทคนิคการสอนให้เกิดการสรุปหลักการและแนวคิด

ในการสอนบางครั้งผู้เรียนจำเป็นต้องสามารถสรุปหลักการ (principle) และแนวคิด (concept) ได้ ครูอาจดำเนินการสอนตามขั้นตอน

- 1) นำเข้าสู่หลักการ/แนวคิดที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ
- 2) พัฒนาไปสู่หลักการ/แนวคิด
  - (1) ครูเสนอประเด็นปัญหาหลายๆปัญหา
  - (2) ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความแตกต่างและความเกี่ยวพันของปัญหาเหล่านั้น
  - (3) ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปหลักการ/แนวคิดจากผลการเปรียบเทียบ
  - (4) ครูให้แนวทางการประยุกต์หลักการ/แนวคิดไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ
- 3) สรุปและกระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ได้
  - (1) สรุปความสำคัญของหลักการ/แนวคิด
  - (2) ประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว
  - (3) กระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้ถูกต้อง

11. เทคนิคการสอนให้เรียนรู้ระบบ องค์ประกอบ และการใช้เครื่องมือ

ในการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ระบบ หรือกระบวนการต่างๆหรือองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการใช้เครื่องมือชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น อาจดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) แนะนำอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ระบบ องค์ประกอบ หรือวิธีใช้
- 2) พัฒนาความรู้เกี่ยวกับระบบ องค์ประกอบและวิธีใช้อุปกรณ์/เครื่องมือ นั้น
  - (1) แนะนำจุดมุ่งหมายของการใช้ของสิ่งนั้น
  - (2) แนะนำให้ผู้เรียนพิจารณาหลักการของสิ่งนั้น
  - (3) แนะนำวิธีสร้างและองค์ประกอบ
  - (4) แนะนำการทำงานของสิ่งนั้น
  - (5) แนะนำข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดจากการใช้
  - (6) แนะนำวิธีการเก็บรักษา
- 3) สร้างและกระตุ้นให้นำไปใช้ได้
  - (1) สร้างระบบ องค์ประกอบ วิธีการใช้
  - (2) ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน
  - (3) กระตุ้นให้รู้จักนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

12. เทคนิคการสอนเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดี

เจตคติ (attitude) มีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านข้อมูลองค์ประกอบด้านอารมณ์ และองค์ประกอบด้านการแสดงออก หมายความว่า เมื่อบุคคลมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว จะเกิดอารมณ์ต่อเรื่องนั้น เช่น ชอบ หรือไม่ชอบ เมื่อเกิดอารมณ์แล้วก็จะแสดงออกตามอารมณ์นั้น ดังนั้น การที่จะสอนให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีจะต้องดำเนินการภายใต้สถานการณ์การเรียนรู้

1.3 เทคนิคการสอนทดลอง

การทดลองเป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการโดยใช้อุปกรณ์การทดลอง ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ตรง การสอนการทดลองอาจดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) **เตรียมการ** ครูและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาเรื่องที่จะทดลอง กำหนดขั้นตอนการทดลอง เตรียมอุปกรณ์การทดลอง เตรียมวิธีการสังเกต บันทึก การเสนอผลงานและแบ่งกลุ่มผู้เรียน

2) **ดำเนินการทดลอง** ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการทดลองตามที่เตรียมการไว้ โดยมีครูเป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

3) **สรุปและประเมินผลการทดลอง** ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลที่ค้นพบจากการทดลองและสรุปประโยชน์และการนำไปใช้ หลังจากนั้นเป็นการประเมินวิธีการทดลอง การทำงานร่วมกัน และการเก็บรักษาเครื่องมือ

1.4 เทคนิคการสอนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์

การใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการสอน มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่มและมีการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม โดยใช้สื่อต่อไปนี้

- 1) **เกมส์** : ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความรู้สึก ความคิด พฤติกรรมต่างๆและตัดสินใจ
- 2) **บทบาทสมมติ** : ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมในแต่ละบทบาท
- 3) **กรณีตัวอย่าง** : ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ แสดงเจตคติ
- 4) **สถานการณ์จำลอง** : ให้ผู้เรียนได้แสดงออก รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์
- 5) **ละคร** : ให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของผู้อื่น เข้าใจความรู้สึก เหตุผลและการกระทำของผู้อื่น
- 6) **กลุ่มย่อย** : ให้ผู้เรียนฝึกทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขนาดของกลุ่มใหญ่ไม่ควรเกิน 15 คน และกลุ่มย่อยไม่ควรเกิน 7 คน ในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ครูควรฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น ผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สรุป

เทคนิคการสอนมีส่วนช่วยเสริมคุณภาพการสอน ช่วยให้การใช้วิธีสอนบรรลุเป้าหมาย ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียนไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การใช้เทคนิคการสอนจะใช้แตกต่างกันตามลักษณะเนื้อหาบทเรียน กล่าวคือ เทคนิคการสอนบทเรียนที่เป็นเนื้อหาความรู้ บทเรียนที่เป็นทักษะ บทเรียนที่ส่งเสริมเจตคติ จะมีความแตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันการสอนหลักการ แนวคิด ส่วนประกอบของเครื่องมือ หรือการทดลอง ก็จะใช้เทคนิคแตกต่างกันไปแต่ละเอียดอย่างเช่นกัน

ทักษะการสอนที่ครูควรจะฝึกเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้แก่ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการอธิบายและยกตัวอย่าง ทักษะการสรุปบทเรียน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้สื่อการสอน

ทักษะทั้งหมดจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและอาศัยซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อนำเข้าสู่บทเรียน ครูอาจจะใช้คำถามและสื่อการสอนบางอย่างประกอบ พร้อมทั้งมีการสร้างความสนใจร่วมด้วยหรือในขณะที่อธิบายและยกตัวอย่าง ครูอาจจะใช้คำถาม สื่อการสอน พร้อมทั้งสร้างความสนใจ และมีการเสริมแรงร่วมด้วย ตลอดจนมีการสรุปบทเรียนเป็นระยะๆ เป็นต้น ดังนั้น ทักษะการสอนทักษะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ เพื่อเสนอเนื้อหาและพัฒนาความคิด สติปัญญาและพฤติกรรมของผู้เรียน ครูต้องจัดการสถานการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและผู้เรียนจะต้องบรรลุผลสำเร็จจนเกิดการรู้รอบ จึงจะเกิดประสิทธิผล ดังนั้น ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นต่อเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดสอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียนและมีความผสมผสานกันโดยทั้งครูและนักเรียนจะต้องมีทักษะเบื้องต้น จึงจะมีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- นิรมล ศตวุฒิ, ศักดิ์ศรี ปาณะกุลและระวีวรรณ ศรีศรีรัมย์, (2543). *หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป*, พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
- Clark, Leonard H. and Irving S. Starr. (1981). *Secondary and Middle School Teaching Methods*. New York: Macmillan Publishing Co. Inc..
- Davis,Ivor K. (1981). *Instructional Technique*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Esler, William K. and Philip Sciortino. (1991). *Methods for Teaching: An Overview of Current Practice*. Raleigh: Contemporary Publishing Company.
- Harmmer, Jeremy. (1986).*The Practice of English Language Teaching*. London: Longman Group Ltd.,